

schreef dat hij iedere dag haar haarlak mag gebruiken als hij terug is. Hij deed altijd heel veel gel in z'n haar en de laatste tijd pikte hij ook haar bus haarlak.

Maar dit zal niet meer nodig zijn. Na zijn ontslag uit het ziekenhuis in maart volgen nog een paar opnames, de wonden op z'n hoofd en de vingers van z'n rechterhand genezen niet, en in mei wordt er een heel stuk huid op z'n hoofd getransplanteerd, waardoor hier geen haargroei meer kan ontstaan.

Na het bezoek aan het Stille Centrum gaan we naar de dijk, tegenover 't Hemeltje ligt een hele bloemenzee. Ik zet er een oranje roos tussen, die ik uit 'n bos had gehaald die we van een zakenrelatie hadden gekregen. Boven op de bossen bloemen ligt een das met 'Liverpool' erop, 'You never walk alone', staat er met grote letters ingeweven. Op het schot dat voor de bar is getimmerd, hangen gedichten en brieven.

Zo verschrikkelijk koud ...

Dan gaan we naar het kerkhof. We moeten zoeken, want er is een apart hoekje op het nieuwe gedeelte voor de overleden jongeren gereserveerd. De bloemenzee die we hier zien, overtreft alles. Ik maak wat foto's om later aan m'n zoon te laten zien. Er ligt een laag ijs op de bloemen, ik maak een foto van een rode roos, met een witte laag rijp erop. Het symboliseert precies hoe ik me op dat moment voel. Ik adem wel, m'n bloed stroomt ook, maar ik ben zo verschrikkelijk koud.

Als onze zoon weer thuis is, wordt het een hele zware en moeilijke periode.

's Nachts moeten we er soms vijf tot zes keer uit om hem te helpen. We maken een schema, anders houden we het niet vol, de ene nacht ik, dan m'n man, of onze dochter. Met eten, toilet, met alles moet hij de eerste maanden geholpen worden. Twee keer per dag komt de fysiotherapeut en 's morgens de thuishulp om z'n verband los te waken en te douchen en weer opnieuw verbinden. Er is inmiddels een noodgebouw neergezet, dat als polikliniek zal gaan dienen en tevens als informatiecentrum. Veel vrijwilligers zijn er iedere dag aanwezig, de SSNV en de BSNV worden opgericht. Het Anker wordt het informatiecentrum genoemd. Maar dan komt de MRSA-bacterie aan het licht. Wij mogen daar niet meer naar binnen, worden geïsoleerd, en dat terwijl René de bacterie helemaal niet heeft. Na iedere operatie moet er gecontroleerd worden, maar als dat is gebeurd staat de volgende operatie alweer voor de deur.

Zodoende kom ik daar nog maar heel weinig, terwijl ik hoor dat andere ouders en jongeren er voor alles terecht kunnen.

Ondanks alle pijn en verdriet geeft het jaar 2001 ook reden voor heel veel dankbaarheid. In september wordt een weekje in villa Pardoes aangeboden, met acht gezinnen gaan we erheen. Ook hier weer vrijwilligers, ik kon op dat moment nog niet met hun praten, m'n verdriet was te groot, maar hun aanwezigheid en de gezelligheid en verzorging die ze ons boden, waren ontvergetelijk. We zijn toen écht 'n beetje tot rust gekomen.

Levenslang verminkt

In april 2001 vindt de uitzending 'Hart voor Volendam' plaats, de reacties uit het hele land zijn hartverwarmend. Onze zoon is de dag ervoor in de uitzending van Hart van Nederland. Hij vertelt over zijn revalidatie thuis, samen met 'n andere getroffen die in Helionare revalideert. Tijdens de aankondiging wordt gezegd, dat zij levenslang verminkt zullen zijn. Ik krijg dan zo'n klap in m'n gezicht, en bel de volgende dag overstuur naar 't Anker. De psychologie daar vertelt mij, dat als je een borstamputatie hebt gehad, je ook verminkt bent, dat het dus niet kwaad bedoeld was, toen ze dat vertelden. Via het Anker worden moederzachtenden opgezet, na een tijdje wordt dit gesplitst in moeders met kinderen met brandwonden, en kinderen zonder zichtbare schade met psychische klachten.

Eeuwig dankbaar

Eeuwig dankbaar ben ik de dokters en verpleging in het ziekenhuis van Antwerpen, voor de goede verzorging van onze zoon. En ook een heel lief echtpaar uit Nederland, dat ons hun appartement beschikbaar stelde in Antwerpen. De eerste maan-

Foto van René, Wendy van Dijk en Robert ten Brink op de avond van de uitzending van Hart voor Volendam in april 2001.

den bleven we daar twee keer in de week slapen. Met de vervolgopnamen, zolang als de opname duurde. Onze zoon is daarna dat jaar nog 9 keer geopereerd.

Die eerste maanden zijn we, iedere dag dat we niet bleven slapen, gereden door broers en zwagers. Thuis houdt onze dochter het huis bij, strijkgood werd meegenomen, door m'n zusjes. Andere zussen helpen met schoonmaken voordat René uit 't ziekenhuis komt. Er worden supporters ingeschakeld, iedereen die daaraan behoefte heeft kan via het Anker persoonlijk een supporter krijgen. Allemaal mensen uit de bevolking, die zich beschikbaar stellen. De vrijwilligers bij het Anker, sommigen voor een paar maanden of een jaar, anderen zitten er nu nog. In juni is er een benefietconcert van Chris de Burgh in de Vincentiuskerk.

Heel mooi, heel ingetogen, en heel sfeervol.

'Anja Kok, waarom, waarom toch?'

Als in juli Anja Kok overlijdt, bel ik weer overstuur naar pastoor Berkhout. Alles wat wij hebben meegemaakt, hebben zij ook beleefd, nog maanden langer, en nu dit, waarom, waarom toch? Rustig vertelt de pastoor hoe het die dagen ervoor is gegaan, hij was er ook bij, en adviseert om toch even bij de ouders langs te gaan.

Oudejaarsavond 2001 worden we gebeld door Ben Steneker, die op ons zilveren feest heeft opgetreden. Hij wenst ons veel sterkte. En dit doet me zó goed, ook al de bemoedigende kaarten die we kregen, maar ook 'n beetje teleurstelling, dat sommigen ons alleen maar een gelukkig nieuwjaar wensten, verder niets.

Om half 1 's nachts gaan we naar het graf, ik ben eerder die avond al even heengegaan, ik hield het even niet meer uit, heb in de pastorie een kopje thee gedronken. De pastoor en veel vrijwilligers liepen er rond.

's Morgens is de herdenkingsdienst, héél indrukwekkend, héél ontroerend, na afloop krijgt iedereen bij de uitgang een rode roos, die we bij de graven van de jongeren kunnen neerzetten. 's Middags is er in de sporthal een herdenking voor en door jongeren, en worden er een paar woordjes gedaan.

Na afloop daarvan wordt buiten door 14 broers of zussen van de overledenen, na het aflezen van de naam van de overledene, een witte duif losgelaten.

Een week later is de eerste bedankdag. Ook uit Antwerpen komen dokters, en enkele verpleegkundigen. 's Morgens worden ze rondgeleid, door Volendam, langs het Hemeltje, naar het graf, naar Spaander waar een kort filmpje over de ramp wordt gedraaid. Ook het Volendams museum wordt aangedaan, en als

herinnering een foto in Volendams kostuum.

's Middags is er in de sporthal een ontspannen samenzijn, met enkele woordjes en optredens.

Meteen die dag erga gaan we weer naar Antwerpen, voor een operatie. Na die week word ik ziek, een hele zware griep. M'n zoon moet voor controle naar het ziekenhuis, maar er is iets niet goed gegaan, hij moet blijven en meteen weer geopereerd worden. Nu moet m'n man alleen hebben en terug, iedere dag. Dan hebben we wat operaties betreft voorlopig even rust, maar ikzelf val langzaam weg in een depressie, die ruim een jaar zal duren.

In mei 2002 gaan we met 100 parochianen, ouders en getroffenen, naar Lourdes, ik heb het daar heel moeilijk, schaam me voor m'n tranen. De ouders van de overledenen hebben het toch veel zwaarder, en ook de jongeren die meezijn. En daar gaat vanzelfsprekend ook alle aandacht naar uit.

Wij blijven nog een paar dagen langer dan de groep, ik stuur de pastoor een kaartje over m'n depressie en verdriet. Als we later terug zijn neemt hij contact op en volgen 'n paar gesprekken. Als het na de zomervakantie nog steeds niet goed gaat, hebben we weer geregeld contact. Deze gesprekken doen me erg goed. M'n pijn, m'n verdriet, alles kan ik kwijt.

Indrukwekkende herdenkingsruimte

Uiteindelijk is BOA in contact getreden met medewerkers van het Stadmuseum in Gotenburg en samen hebben zij een plan ontwikkeld voor het creëren van een herdenkingsruimte. Een aantal

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 januari 2004 is het drie jaar geleden dat Volendam getroffen werd door een verschrikkelijke ramp. Velen van ons zijn op de goede weg, maar herinneren zich de gebeurtenis nog als de dag van gister. De meesten van ons hebben de draad weer opgepakt en proberen alle ellende achter zich te laten.

Veertien jonge mensen hebben het inferno niet overleefd, in een klap uit ons midden weggerukt, maar nog altijd in ons hart aanwezig. Om deze verschrikkelijke gebeurtenis te herdenken

Herdenken en verdergaan in Zweden

In september van dit jaar heeft een groep Volendamse getroffenen een bezoek gebracht aan de slachtoffers van de discobrand in Gotenburg Zweden. Het bezoek was financieel mogelijk gemaakt door de Rotaryclub Purmerend-Waterland. Als voorzitter van de SSNV heb ik mogen deelnemen aan het bezoek. Het bezoek heeft diepe indruk op mij gemaakt.

In de aanloop naar de derde herdenking van de Nieuwjaarsbrand zou ik graag willen stilstaan bij twee onderdelen van het bezoek die ook voor Volendam van belang kunnen zijn. Allereerst wil ik ingaan op ons bezoek aan de plaats waar in 1998 in Gotenburg de ramp plaatsvond. Daarna wil ik stilstaan bij een ontmoeting met een Zweedse brandweerman, zelf ook slachtoffer van een brand, die op mij en alle andere deelnemers aan de reis diepe indruk maakte door de wijze waarop hij zijn leven invulling heeft gegeven.

De plaats van de ramp in Gotenburg

De ramp in Gotenburg voltrok zich op 30 oktober 1998 in een pand op een klein industrieterrein aan de rand van Gotenburg. Een aantal jongeren had een ruimte gehuurd om daar zelf een feest te organiseren. Deze ruimte was de eerste etage van een bedrijfspand en voldeed dus bij lange na niet aan de eisen die - ook in Zweden - worden gesteld aan een recreatiekamer. Om een indruk te geven:

- de toegang bestond uit een deur van tachtig centimeter breed;
- de ruimte zelf kende smalle gangen en een aantal gesloten ruimten;
- het plafond was te laag;
- de kleine ramen bevonden zich op een hoogte van ruim twee meter en waren zonder hulp niet bereikbaar;
- de nooduitgang was volledig geblokkeerd.

In de periode na de ramp is er in Gotenburg lang gediscussieerd over de bestemming die aan de plaats van de ramp moest worden gegeven. Er waren onder meer problemen met de eigenaar die als verhuurder buiten de ramp stond en zijn bedrijfspand weer als zodanig wilde gebruiken. Uiteindelijk heeft BOA, de belangvereniging van de getroffenen in Gotenburg, met hulp van de gemeente overeenstemming met de eigenaar bereikt over de beschikbaarstelling van de bovenste etage van het pand.

Vervolgens moest BOA een antwoord vinden op de vraag wat met de ruimte moest worden gedaan. Eerst hebben zij geprobeerd in de groep slachtoffers overeenstemming te bereiken. Dit bleek een onmogelijke opgave; de discussies liepen hoog op en de meningen waren zeer verdeeld.

Indrukwekkende herdenkingsruimte

Uiteindelijk is BOA in contact getreden met medewerkers van het Stadmuseum in Gotenburg en samen hebben zij een plan ontwikkeld voor het creëren van een herdenkingsruimte. Een aantal

uitgangspunten waren:

- de ruimte moet toegankelijk zijn en voldoen aan alle denkbare eisen;
- de plaats moet herinneringen aan de ramp tonen;
- het moet echter een ruimte zijn die meer uitstraalt dan uitsluitend herinneringen aan de ramp;
- er moeten activiteiten in kunnen worden ontplooid;
- het moet een ontmoetingsplaats worden voor velen.

Wat wij op zaterdag 19 september jl. te zien kregen was indrukwekkend. Een ruimte die bij binnenkomst direct rust uitstraalde. De ruimte liet veel licht binnen en kwam daardoor niet beklemmend over. Binnen de ruimte waren de oude muren neergehaald, maar de contouren van die muren waren op grond zichtbaar in de parketvloer.

De rust, het licht, de ruimte; het gaf mij werkelijk het gevoel dat ik mijzelf op een bijzondere plaats bevond. De herinnering aan de ramp was steeds op subtiele wijze aanwezig. Onder meer aan de achterzijde van het pand bevond zich een tweetal van de oorspronkelijke ramen. De oude trap was teruggeplaatst en er waren vitrines met persoonlijke herinneringen. Ook een deel van het oude te lage plafond was zichtbaar. Ik kan zo nog wel even doorgaan, maar je moet het zelf zien om een compleet beeld te kunnen krijgen.

Zweedse herdenkingsruimte voorbeeld voor Volendam

Onze groep, bestaande uit ouders van overleden slachtoffers, getroffen jongeren en ook ouders van getroffenen, was het unaniem eens: "Een zeer bijzondere ruimte". Velen waren van mening dat de Hemel ook op een dergelijke wijze zou moeten worden ingericht. Natuurlijk zijn de beide ruimten niet vergelijkbaar, maar ik denk dat de wijze van aanpak in Zweden zeker een voorbeeldfunctie kan hebben bij het bepalen van de inrichting van de Hemel. Uiteraard moeten daarvoor ook in Volendam nog een aantal algemeen bekende barrières worden geslecht. Ik vertrouw er echter op dat de betrokken partijen daaraan zullen meewerken.

We kregen ook een boekje mee waarin de medewerkers van het Stadmuseum uiteenzetten op welke wijze zij tot de inrichting zijn gekomen. We gaan nu na of de hoofdlijnen van dit Zweedse verhaal kunnen worden vertaald. De ruimte in Zweden wordt beheerd door BOA. Zij ontvangen daar scholen, verenigingen, gezelschappen. Tijdens die bijeenkomsten geeft BOA een toelichting op de ramp, wordt er een video getoond en geeft een getroffene een uiteenzetting van zijn ervaringen. Ook onze groep heeft het verhaal van een jongere van de ramp te horen gekregen. Het was bijzonder om zijn ervaringen te beluisteren. Zijn relaas trok als het ware als een film aan ons voorbij. Velen in de groep herkenden het verhaal en de angst die hij had doorstaan. Hij vertelde ook dat hij door het kunnen vertellen van zijn verhaal, veel angsten en problemen heeft overwonnen.

Zweedse brandweerman put

Kracht uit brandwonden

Lasse Gustafson is een brandweerman die al weer enige jaren geleden zelf slachtoffer werd van een brand. Zeer ernstig verwond aan gezicht en handen, inclusief verlies van vingers en uitval van lichaamsfuncties, wist hij de ramp te overleven. Hij slaagde erin om na jaren revalideren een nieuwe invulling aan zijn leven te geven. Tijdens ons bezoek gaf hij in een lezing uitleg over zijn omstandigheden na het ongeval, zijn herstelperiode en de wijze waarop hij de kracht had weten te vinden om een nieuw leven te beginnen. Een uur lang wist hij alle aanwezigen aan zich te binden; je kon een spel horen vallen. 'Respect' en 'ontzag' waren veel gehoorde indrukken vanuit de groep.

Lasse stond onder meer uitvoerig stil bij gevoelens die voor ons heel herkenbaar waren; ook hij was boos geweest en onzeker als mensen hem aanstaarden. En ook voor hem gold dat hij zich in veel situaties geen houding had weten te geven.

De vraag die hij zichzelf destijds stelde, stelde hij ook nu aan de jongeren in de groep: "Schamen jullie je voor hoe je eruit ziet, ben je wel een vrij mens?" Hij gaf aan dat hij door vervelende ervaringen erachter was gekomen dat hij voor zichzelf moest opkomen en zelf invulling aan zijn leven moest gaan geven.

De leermomenten richten zich op het hervinden van je vrijheid, die je als brandwondenslachtoffer in feite wordt ontnomen. Hoe kom je onder de (over) bescherming van je ouders uit, hoe word je (zoals hij het uitdrukte) van prins die wordt verzorgd weer een mens met een grote zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid? Hoe leer je je weer als een vrij mens op straat bewegen? Hoe ga je om met starende mensen? Lasse is later gaan studeren, daarbij heeft hij zijn huidige vrouw ontmoet en inmiddels hebben ze 3 kinderen. Hij wist zijn leven kortom een nieuwe invulling te geven. Inmiddels heeft hij een eigen bedrijfje en verzorgt hij regelmatig trainingen voor bedrijven en managers.

Brandweerman komt ook naar Volendam

Ook wat deze ontmoeting betreft is het natuurlijk niet gemakkelijk alle indrukken goed over te brengen. U moet echter van mij aannemen dat ook de Volendamse getroffenen en hun familieleden heel veel kunnen hebben aan een ontmoeting met deze man met zijn grote uitstraling en kracht. In overleg met CRN Het Anker is daarom besloten Lasse begin volgend jaar naar Volendam te halen, zodat zijn ervaringen met onze getroffenen kunnen worden gedeeld. Tot zover mijn persoonlijke indrukken van het bezoek aan Zweden. Met dit artikel hoop ik een beeld te hebben gegeven van de grote waarde van het bezoek voor de deelnemers. Van harte hoop ik dat het artikel ertoe zal bijdragen dat ook andere getroffenen, via het voorbeeld van de Zweedse herdenkingsruimte en het bezoek van Lasse Gustafson, profijt zullen hebben van het bezoek aan

Foto's van het interieur van de herdenkingsruimte. Een deel van de ruimte wordt ingenomen door herinneringen aan het bezoek aan Volendam. Dat bezoek heeft heel veel betekend voor de Zweden.

Zweden. Namens het bestuur van de SSNV wil ik de Rotaryclub Waterland-Purmerend hartelijk danken voor het mogelijk maken van het bezoek. Ook het door de Rotary gestelde doel om te komen tot besteding van de contacten tussen Volendam en Gotenburg is zeer zeker gerealiseerd.

Erik Tuijp, voorzitter SSNV

Colofon

Redactieadres:
CRN Het Anker
Julianaweg 192d
1131 DL Volendam
Telefoonnummer: 0299-411222
Faxnummer: 0299-411220
E-mail: info@crnhetanker.nl

Fotografie en opmaak:
Grafisch Goed Volendam

Druk en distributie:
NiVo drukkerij-uitgeverij

Uitnodiging Herdenking Nieuwjaarsbrand

Aan alle inwoners van de gemeente Edam-Volendam

Geachte heer, mevrouw,

Op 1 januari 2004 is het drie jaar geleden dat Volendam getroffen werd door een verschrikkelijke ramp. Velen van ons zijn op de goede weg, maar herinneren zich de gebeurtenis nog als de dag van gister. De meesten van ons hebben de draad weer opgepakt en proberen alle ellende achter zich te laten.

Veertien jonge mensen hebben het inferno niet overleefd, in een klap uit ons midden weggerukt, maar nog altijd in ons hart aanwezig. Om deze verschrikkelijke gebeurtenis te herdenken

zal er 1 januari wederom een herdenkingsviering worden georganiseerd. Een comité bestaande uit vertegenwoordigers van de parochies, ouders van overleden kinderen, Jongeren-BSNV, CRN Het Anker, BSNV, SSNV, Volendam United en de gemeente Edam-Volendam zullen deze viering vormgeven.

De herdenking vindt dit jaar plaats in de Mariakerk om 11.30 uur.

Het programma wordt grotendeels ingevuld door de jongeren. Als thema voor de herdenking is gekozen: 'De Toekomst', een thema dat zowel voor de getroffen als de nabestaanden geldt.

Het eerste gedeelte van de viering staat in het teken van voordrachten afgewisseld met muziek. Tijdens het tweede gedeelte van de viering wordt voorgedaan door Pastoor Van der Hulst en Kapelaan Beemster.

Na afloop van de viering lopen we in een stille tocht via het monument op de dijk, waar een gedicht wordt voorgedragen en bloemen worden neergelegd, naar het kerkhof. Hier gedanken wij samen met de nabestaanden de overleden kinderen, waarna de graven zullen worden gezegend. Na afloop is iedereen uitgenodigd in hotel Spaander.

Wij stellen uwkomst op 1 januari om 11.30 uur in de Mariakerk aan de Julianaweg te Volendam, bijzonder op prijs.

Met vriendelijke groet,

het bestuur van de Jongeren-BSNV,

Jaap Zwarthoed
Martin Binken
Jack Schilder

Links het tegeltje met Jantje Lach en Jantje Huil van Geertje Tol, rechts het tegeltje met de afdruk van de geamputeerde hand van René.

Het artikel van Geertje Tol is afkomstig van een lezing die zij onlangs in Eindhoven heeft gehouden voor een groep van hulpverleners die betrokken zijn bij de rampenbestrijding in Noord-Brabant. De lezing was een uittreksel van een dagboek dat Geertje sinds de rampnacht heeft bijgehouden.

Indrukwekkend verslag

Evenals eerder de hulpverleners in Eindhoven maakte het verslag van Geertje ook op mij diepe indruk. Het verslag geeft een duidelijk en daarmee zeer aangrijpend beeld van wat zich in de rampnacht op de dijk heeft afgespeeld. Ik heb niet eerder een verslag van de ramp gelezen dat de lezer zo goed in staat stelt zichzelf te verplaatsen in de positie van de ouders die tijdens de rampnacht op zoek waren naar hun kind en die hun wereld zagen instorten toen zij - zoals Geertje en haar man Gerrit - dat kind

zwaar gewond aantreffen op de dijk of in een ziekenhuis. Als je het verslag hebt gelezen dan begrijp je ook dat de ramp voor al die ouders nog lang niet voorbij is en dat zij nog jaren aangewezen zullen zijn op begrip en steun vanuit de gemeenschap.

Ik wil Geertje hierbij een welgemeend compliment maken met haar ontroerende artikel. Ook wil ik haar, haar man Gerrit en hun zoon René bedanken voor hun bereidheid de Volendamse gemeenschap deelgenoot te maken van hun persoonlijke lotgevallen.

Artikel om te bewaren

Ik kan mijzelf voorstellen dat er lezers zijn die na het openstaan van deze krant niet in de gelegen-

heid zijn het artikel van Geertje te lezen. Die lezers zou ik willen aanraden deze pagina's uit de NiVo te halen om het artikel op een later moment alsnog te lezen. Ik denk dat ik u een plezier doe met dat advies. Datzelfde advies zou ik natuurlijk ook willen betrekken op het artikel van Erik Tuijp over herdenken en verdergaan in Zweden. Ook dat artikel is het lezen meer dan waard.

Aan de vooravond van de derde herdenking van de Nieuwjaarsbrand wil ik de getroffenen - waaronder in het bijzonder de nabestaanden van de overleden jongeren - heel veel sterkte toewensen. Van harte hoop ik dat de herdenking zal bijdragen aan een verdere verwerking van de ramp,

zodat de toekomst - het thema van de herdenking - weer wat meer hoop zal inboezemen.

Van de gelegenheid maak ik tenslotte graag gebruik om de getroffenen en alle andere inwoners van onze gemeente hierbij, mede namens de collega's en vrijwilligers van Het Anker, de BSNV en de SSNV, een mooi Kerstfeest en alle goeds voor het nieuwe jaar toe te wensen.

Klaas Bond

Tot slot